

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 34

LJUBLJANA, DNE 19. AVGUSTA 1937

LETO X.

Za svobodo, pravico in resnico!

„K zmagi prapor naš se vije!“

Praznik Jugoslovanske strokovne zveze na Jesenicah

Jeseniški prapor je zaplapolal

Nedelja, 15. avgusta, je bila za Jesenice in za Jugoslovansko strokovno zvezo vesel in pomemben dan. Naši tovariši kovinarji so blagoslovili in krepko razvili zastavo JSZ na Jesenicah. Veliko tovarišev in tovarišic iz cele Slovenije je prisostvovalo tem lepim trenutkom. Prišli smo z vseh strani. Tudi tako oddaljeni, da smo jih morali kar občudovati. Jesenice so pokazale zavednost in skupnost ter požrtvovalnost naših tovarišev. V soboto težko delati do trdega mraka, nato pa se čez nekaj ur podati na več ko 100 kilometrov dolgo pot. Pa še isti dan se je bilo treba vrniti, kajti drugo jutro je bilo treba spet prijeti za delo.

V prvi vrsti pa je zavednost naših jeseniških tovarišev slavila svoje zmagovalje. Koliko truda so vložili v to prireditev, katero so izvedli v veličastno proslavo, kljub nasprotstvom in

oviram, katere so jim bile namenoma postavljane! To so napravili tisti Jeseničani, tista JSZ na Jesenicah, kateri so še pred nekaj meseci z matematično prepričanostjo napovedovali krah in polom. Tista JSZ, kateri so grozili, da jo bodo zbrisali z Jesenic. Tisti jeseniški krščanski socialisti, katerim so napovedovali, da jih bodo podrli kot domine.

Nedelja pa je dokazala moč in zrellost jeseniške in celotne JSZ. To je danes še edina dr. Krekova ustanova, ki je z vsakim dnevom bolj zasedrana v slovenskem delovnem ljudstvu in vse bolj njegova last. Njene ideje in njena načela osvajajo in prekvašajo delavska srca. Ni sile, ki bi mogla izriniti te ideje in vidno predstavnicu teh idej iz množice, ki se zbirajo pod njenimi zastavami.

Vsi, ki smo bili v nedeljo na Jesenicah, smo se napili svežega navdušenja za našo stvar. Gotovo pa so bili najbolj potrjeni za svoje boje in težke napore naši jeseniški tovariši. Njihov

svež in zdrav pogum jih bo vodil k še večjim nalogam brez omahovanja. Jeseniška JSZ se bo razmahnila v vsem svojem delu in še bolj dosledno in brezkompromisno, odkrito in pošteno nastopala povsod, kjer gre za delavske koristi, v tovarnah in obratih, pa tudi v vsem javnem življenju.

Prapor bo našim tovarišem Jeseničanom le zunanje znamenje njihove nerazrušljive skupnosti, njihove nemajhne medsebojne zvestobe, njihovega iskrenega tovarištva in srčnega prijateljstva. Prapor jim bo bodrilo in vodnik v neizogibnih borbah, ki jih še čakajo. Življenje bo prinašalo vsak dan nove naloge, ki bodo zahtevale od vseh požrtvovanja, idealizma, ko bo treba s silo zatreti v sebi vsako sebičnost in predano skupno delati za blagor vse delavske skupnosti. Praporsko nakovalo bodi tisto, na katerem bomo vsi kovali svoje značaje, da bomo vsak dan bolj zavedni delavci in vsak dan bolj prežeti Kristusovega nauka.

je korakalo v sprevidu 1600—1700 tovarišev in tovarišic z znaki JSZ — križem in kladivom na prsih. V povorki so vzklikali JSZ, voditeljem JSZ, demokraciji, za svobodo delavskega strokovnega gibanja, za boljšo socialno zakonodajo, proti fašizmu, proti kapitalizmu in njegovim prijateljem, proti farizejem in hinavcem itd.

Zborovanje

Sprevid je krenil mimo tovarniškega ravnateljstva na dvorišče starega delavskega doma. Tu se je pričelo zborovanje, katerega pa je žal zelo motila ploha, ki se je prav tedaj vsula. Vendar so z malimi izjemami vsi vztrajali in se je slavnostno zborovanje izvršilo kljub dežju. Zbor je otvoril tov. Pukšič Lojze, ki je vse pozdravil, posebno tovariše in tovarišice, ki so prišli iz tako oddaljenih krajev. Tov. predsednik JSZ Srečko Zumer se je za pozdrav zahvalil in v imenu vseh skupin JSZ čestital jeseniškim tovarišem k njihovu prazniku ki je praznik celotne JSZ. Pohvalil je njihovo vztrajnost in trdno voljo, da vztrajajo v prvih vrstah JSZ, kot njeni najbolj žilavi poborniki. Vsa JSZ je ponosna na Jesenice — ki danes dokazujejo javnosti, da so zavedno delavske in da bodo take tudi ostale. Pozval je vse, da si ob tem praporu znova pozivimo svoje nezlamljivo prepričanje in da gremo korajžno z njim na čelu naprej.

Govor tovariša staroste Jožeta Gostinčarja je z zanosom prečital tov. V. Pitako. Glasil se:

Bratje in sestre!

Dne 17. junija 1894 je padla med slovenske delavce prva beseda, da se združijo na temelju krščansko-socialističnih načel. Dr. Krek jo je izrekel na Brodu pod Šmarno goro. Od tega dne odmeva po slovenskih mestih in vaseh klic: »Krščanski delavci, združite se!«

Na ta poziv se je začelo slovensko krščansko delavstvo zbirati v prva katoliška delavska društva in je s tem postavilo temelj prihodnji delavski organizaciji na krščansko-socialističnih načelih.

Toda ta društva so bila za uspešno strokovno delo pretesna in nepripravna, ker so imela po večini političen značaj. Zaradi tega so ljubljanski delavci sami ustanovili »Delavsko krščansko-socialno zvezo«. Dr. Krek je pri ustanovitvi te »zveze« igral vlogo opazovalca, pozneje pa se je po želji dr. Kreka napravil preokret. Iz te »zveze« je nastala »Krščansko-socialna zveza«, ki naj bi združila vsa katoliška izobraževalna društva v eno celoto. V odboru »Zveze« so bili v veliki večini delavci. Po Krekovi smrti je pa po nekih potih postala »Prosvetna zveza«. Niti Krekovega naziva ji niso pustili. Morda je dotične gospode bodla beseda »socialna«. — Vendar ta prvotna katoliška delavska društva niso zadoščevala potrebam delavstva in nalogam niti tedanjega časa — to je pred dobri 30 leti.

Delavstvo in z njim dr. Krek so uvideli, da je za uspešno borbo delavstva potrebna drugovrstna organizacija, ki tesneje poveže delavstvo v socialno in gospodarsko enoto in ki je

Delavska akademija v soboto, 14. avgusta

Slavnost razvitja prapora so otvorili jeseniški tovariši s svojo delavsko akademijo. Na dvorišču starega doma jeseniškega delavstva je bil postavljen velik oder, okrašen s sliko dr. Jan. Ev. Kreka in s slovensko trobojnico poleg državnih zastavic. Pri vstopu na dvorišče je bil postavljen napis: Za svobodo, pravico in resnico!, na drugi strani pa: Delu slava, delu čast in oblast! Vse dvorišče je bilo okrašeno z zelenjem. Poseben oder je bil postavljen tudi za našo delavsko godbo.

Kljub dejstvu, da je bilo znatno število naših tovarišev zadržanih s službo v tovarni in se niso mogli udeležiti večerne akademije, se nas je vendarle zbralo lepo število. Iz Ljubljane je prišel tov. predsednik JSZ Srečko Zumer, ki je zastopal tudi vsled boleznih odsotnega tov. Jožeta Gostinčarja, pokrovitelja vse prireditve. Poleg njega je sedela v prvi vrsti botrica tov. Gusti Lazarjeva, najstarejša članica JSZ na Jesenicah. Prireditve so obiskali med drugimi tudi g. župnik Kastelic, dr. Aleš Stanovnik, banski svetnik Arnež, uradnik KID A. Kuhar. Iz Ljubljane so se še udeležili: Koprivec, tajnik Rozman in urednik »Delavske pravice« V. Pitako.

Prireditve je med pokanjem topičev in spuščanjem raket otvorila naša godba s krepko domačo koračnico. Nato pa so se točno po sporedu vrstile točka za točko. Vse so bile izvajane z ognjem navdušenja. Saj so jih izvajali sami člani JSZ. Pevci so peli iz vsega grla in od arca, deklamatorji so prednašali, kakor da resnično vse doživljajo, govorniki so govorili iskreno in prepričevalno in naši vrli godeci so godli iz vse svoje godčevske in delavske duše. Jeseniški in javniški pevci so skupno zapeli »Našo pesem« in »Slovan na dan«. Tov. predsednik skupine JSZ Albin Noč je lepo spregovoril nekaj misli k razvitju prapora. Kljub vsem številnim nasprotovanjem, tudi od strani, od katerih tega ne bi smeli pričakovati, slavimo ta večer. In jutri se bo dvignila naša zastava in

Potek slavnosti

ponesli jo bomo po Jesenicah. Krasno je bila podana zborna deklamacija »Kovaška«.

Tov. Lojze Pukšič je nato v daljšem govoru pozdravil botra in botrico. Našega starosta tov. Jožeta Gostinčarja je stavil za zgled vsem kot nesebičnega, vedno delavnega in nikoli omahujočega pokretaša, ki je ostal vedno zvest dr. Krekovi zamisli svobodnega kršč. delavskega gibanja, svobodne Jug. strok. zveze. Gostinčar je bil vedno in povsod delavski, kljub temu in tudi tedaj, ko je zavzemal visoke položaje v javnem življenju. Botrica tov. Gusti Lazarjeva pa je prava jeseniška katoliška delavka, ki je že skoraj dvajset let v tovarni in prav

toliko let že tudi zvesta članica Jugosl. strok. zveze. Njej v varstvo bo izročeni novi prapor, naša svetinja, ki nas bo zbiral v veselih in težkih dneh in ki nas bo vodila tudi v najtežjih časih. Pod njegovimi znamenji bomo dovolj močni za vse preizkušnje. Mladu dekletce je nato prisrčno deklamiralo »Krščanskega Delavca« in izročilo botroma lep šopek nageljnove. Po pevskih točkah javniških in jeseniških pevcev je sledila zaključna alegorična slika »Delavska družina« med pesmijo »Na delo«. Med vsemi odmori je dovršeno lepo igrala naša delavska godba. Akademija je bila ravno pravočasno končana, ker je takoj nato začel padati močan dež.

Blagoslovitev prapora - sv. maša

Po deževni noči je zasvitilo oblačno jutro. Z vseh strani so se začeli zbirati tovariši in tovarišice. Vlaki in avtomobili so pripeljali zastopnike in močnejše skupine iz drugih krajev. Napolnili so župno cerkev, kjer se je začel lep obred blagoslovitve zastave. Blagoslovil je prapor jeseniški župnik č. g. svetnik Kastelic. Med obredom je držal prapor zastopnik botra tov. Srečko Zumer, ob strani pa mu je stala botrica tov. Gusti Lazarjeva. Takoj nato pa je prevzel zastavo skupinski praporščak tov. Režek.

G. župnik Kastelic je imel lep govor o pomenu blagoslovitve prapora in o nalogah organiziranega krščanskega de-

lavstva. Pri vseh svojih vsakdanjih borbah za svoj kruh in za veljavo v družbi naj ima delavstvo vedno pred seboj tudi vedno veljavna krščanska načela. Vse to lepo združuje novi prapor. V znamenju križa in kladiva naj koraka krščansko delavstvo v Jugoslovansko strokovno zvezo naprej k svojim ciljem: boljši in bolj krščanski ureditvi družbe.

Po sveti maši, pri kateri je ubrano prepeval zbor jeseniških in javniških tovarišev in so pokali topiči, je bilo pred cerkvijo zabijanje žebeljev, katero so opravili zastopniki skupin in posamezniki. Zatem se je razvil

Iep in prepričevalen sprevid

skozi Jesenice. Na čelu sprevida so vozili kolesarji z zastavicami JSZ, okoli 50 po številu. Za njimi so se razvrstili tovariši iz raznih krajev, ki so prišli na to proslavo. Zlasti so bile močno zastopane skupine: Skotja Loka, Domžale, Kamnik, Vevče, Ljubljana »Zmaj«, Čelje, oddaljenejši Guštanj in Otiški vrh. Močna zastopstva pa so poslane tudi skupine Bohinjska Bistrica, Kranj, Tržič, St. Vid nad Ljubljano, Ljubljana, Količevo, Duplica, Preserje, Zagorje, Huda jama, Maribor itd. Za moškimi so korakale žene

in dekleta v mogočni koloni, za njimi pa je neumorno igrala koračnica naša godba. Nato je sledil oddelek predsednikov krajevnih skupin. Za njimi so korakali načelstvo in funkcionarji centrale JSZ. Sledil je novi prapor. Pred njim sta šla botrica in zastopnik botra. Okoli prapora je korakalo kot častna straža šest jeseniških tovarišev-kovinarjev v plavih delovnih oblekah. Za praporom pa je korakal bataljon jeseniških in javniških tovarišev in tovarišic. Sprevid je zaključila skupina kolesarjev. Po splošni oceni

Sklenjena je bila nova, dobra kolektivna pogodba Uspeh guštanjskih kovinarjev

Ze nekaj let si je guštanjsko delavstvo prizadevalo, da uredi svoje službene in plačilne razmere v jeklarni grofa Thurnskega na Ravnah v Guštanju, toda vedno je naletelo na kake ovire, da se to ni moglo izvršiti. Pred leti je bila sklenjena kolektivna pogodba, katero pa zastopniki delavstva niso podpisali. Tako je bilo delavstvo ves čas v brezposelnem stanju.

Letos pa je delavstvo zopet zahtevalo od svojih strokovnih organizacij, da pokrenejo gibanje za novo kolektivno pogodbo. Strokovni organizaciji SMRJ in JSZ sta skupno z zaupniškim zborom izdelali predlog in ga predložili podjetju. Prva razprava se je vršila 25. junija. JSZ je zastopal tov. Rozman, SMRJ Pogarčar, Delavsko zbornico pa J. Golmajer. Zastopnik podjetja g. ravnatelj Lorberau je odklanjal način kategorizacije, kakršno so predložili delavci, češ da iz tehničnih ozirov ne odgovarja. Na razpravi je bil zato govor o besedilu pogodbe, glede kategorizacije in plač pa se je sklenilo, da bodo zastopniki strokovnih organizacij izdelali nov predlog in ga predložili podjetju.

V ponedeljek in torek, 9. in 10. avgusta, se je nato vršila ponovna razprava, na kateri je delavstvo predložilo svoje zahteve glede kategorizacije in povišanja plač. V torek, 10. avgusta, se je dosegel sporazum. Podjetje je pristalo na delno zvišanje plač, ki znaša od 25 do 70 par na uro. Stanovanjska doklada se je zvišala oženjenim delavcem od 20 na 30 din, samcem pa od 10 na 15 din mesečno. Vse delavstvo ima pravico letno do 4 dni plačane dopusta. Pri zaslužnih delih, za katere je smatrati vsa dela izven obrata, odnosno katera nimajo nobene zveze z delom na proizvodnji obrata, dobe delavci: oženjeni po 4.50, samci pa po 4 din na uro. Poleg tega prejmejo oženjeni delavci v primeru, če so naredili manj kot 20 šihov na mesec, zaslužno doklado, katere znaša: za oženjene delavce z otroki po 8 din, brez otrok pa 6 din za vsak izgubljeni

ših. Profesionalistom ostane njihova kategorijska plača tudi, ako so zaposleni na prostem. Vsa akordna dela so garantirana s 15% na kategorijske plače. §§ 219, 220 in 221 so urejeni in imajo delavci razne ugodnosti, kakor je to na splošno v vseh kolektivnih pogodbah, ki so sklenjene za večja podjetja. Nekatere določbe so celo ugodnejše.

Pogodba je stopila v veljavo s 1. avgustom 1937 in velja do 31. marca 1938; pozneje jo je mogoče 2 meseca pred potekom vsakega koledarskega četrtletja opovedati.

V torek zvečer se je nato vršilo delavsko zborovanje, na katerem so zastopniki strokovnih organizacij in zaupniki poročali o poteku in uspehu pogajanj. S to pogodbo je delavstvo pridobilo na

Pred pogajanjem v »Šeširju«

Delavstvo upravičeno pričakuje zvišanje mezd

Škofja Loka, 14. avgusta.

Stojimo pred potekom roka, katerega sta določila vodstvo podjetja in upravni svet tovarne, da proučita možnost zvišanja plač.

Ker je organizacija predložila in priporočila določeni termin, je bil tudi sprejet od delavstva. Vendar z željo, naj bi bilo vprašanje zvišanja rešeno koncem meseca avgusta.

Da je možnost zvišanja plač res podana, moramo pribiti. Prvič: Storitve delavstva je dovolj jasen dokaz, da delavstvo že zaradi svoje izredne marljivosti zasluži, da se mu k dosedanjim plačam nekaj primakne. Storitve je iz leta v leto večja in boljše. »Šeširjeva« kvaliteta nima resnega konkurenta na trgu v naši državi. Stalež delavstva pa se zmanjšuje, bodisi z redukcijami ali pa s

mezdah in ostalih ugodnostih okrog četrtilijona dinarjev letno, kar znaša približno 10% povišanja sedanjih prejemkov.

Guštanjsko delavstvo je s tem stopilo v vrsto onega delavstva, ki ima svoje delovne in plačilne odnose urejene z razmeroma dobrimi kolektivnimi pogodbami. Vendar to še ni vse. Sedaj bo treba dela, da se bo to tudi izvajalo. Pa še to: ugotrditi in izvesti strokovno organizacijo. Brez nje ne bo mogoče nadaljevati začete dela na izboljšanju položaja guštanjskega delavstva. To naj vedo in si zapomnijo tudi vsi tisti, ki mislijo, da se uspehi mezdnih gibanj zanjejo samo z zabavljanjem in demagogijo. Za to je treba resnega dela, pametnih in treznih delavskih voditeljev ter močne delavske strokovne organizacije.

Naša krajevna skupina bo v tem pravcu nadaljevala svoje delo, ker se zaveda, da bo delavstvo le tedaj nekaj pomenilo, ako bo zavedno in izobraženo in ako bo enotno nastopalo.

prostovoljnimi izstopi z dela. Drugič: Če ne izdelkom so se od zadnjega zvišanja plač, katerega je bilo deležno celokupno delavstvo, že parkrat zvišale. To drži.

Bilo bi pa tudi prav, da poenostavljenje dela in racionalizacija ne bi koristili vedno samo podjetju. Tudi delavstvo naj ima kaj od tega. Popolnoma v skladu z okrožnico sv. očeta Pija XI. bi bilo, če bi jo katoličani vseh stanov, zlasti pa pridobitnih, pričeli resno izvajati v praktičnem življenju.

Tretjič: Če svoječasno smo pisali, da izredno nezdravo delo zahteva tudi temu primerno hrano in obleko. Vse, kar delavstvo danes zasluži, gre le za potrebno hrano in obleko. Nič ni za v hranilnico! To lahko vidi vsak iz zelo skromnega, pravega proletarskega preživljanja »Šeširjevega« delavstva.

Delavstvo upa in pričakuje, da vodstvo tovarne in upravni svet sama uvidevata pravičnost delavskih zahtev. Ta pravičnost temelji na tem, kar smo navedli, in tudi na onem, česar še nismo povedali. Delavstvo upa, da bo vodstvo podjetja pri pogajanjih z delavskimi zastopniki ugodno rešilo vprašanje zvišanja plač, kar bo brez dvoma koristilo tudi tovarni sami. — »Šeširjevo« delavstvo.

Delno zvišanje plač v tovarni »Peko«

Tržič, 14. avgusta.

Na podlagi uredbe in banove določitve najmanjših plač, je vodstvo tovarne »Peko« uredilo nekaj najbolj kričečih primerov nizkih delavskih plač. Vsem tistim, ki niso imeli plače, katera bi odgovarjala odredbi, je vodstvo povišalo, kolikor je pač manjkalo do zakonitih najmanjših plač. Povišale so se plače od 10 do 50 dinarjev tedensko.

S tem sicer še ni rečeno, da so plače že takšne, kakor bi morale biti. Toda za tistega, ki je do sedaj zaslužil komaj za najskromnejšo prehrano, 50 din tedensko že nekaj pomeni. Vse razsodno delavstvo je hvaležno vodstvu podjetja, da je to uredilo brez kakšnega posebnega pritiska. Zalostno pri vsem tem je pa dejstvo, da je to povišanje rodilo med delavstvom precej zavisti in razprtij. Posebno nekateri starejši delavci se razburjajo, češ, toliko časa smo že v tovarni — pa nam ne povišajo plač. Res je, da smo razen par srečnih izjem, vsi potrebni in upravičeni do zvišanja. Toda nobeno drevo ne zraste v enem dnevu. Če so pa zaenkrat samo najpotrebnejši dobili izboljšanje, se kot delavci in kristjani ne smemo spotikati nad tem. Kdor se pa ne priznava niti k enim niti k drugim, naj se pa le. Koristilo mu pa to ne bo. Dejstvo je, da potrebno obleko, hrano in stanovanje potrebuje vsakdo. Pa naj bo potem v tovarni 10 let ali pa 10 dni. Prepričani smo, da bo vodstvo toliko uvidelo, da bo s časom ugodilo tudi željam in upravičenim zahtevam ostalega delavstva za zvišanje

v drugih zemljah že poganjala krepka stebila in veje. To je strokovno združenje. Tako je po Krekovem prizadevanju iz delavcev nastala Jugoslovanska strokovna zveza, ko je bilo na koledarju zaznamovano leto 1909.

Naloga Jugoslovanske strokovne zveze je bila, strokovno združiti in urediti krščansko misleče delavce, jih pripraviti za borbo proti sistemu kapitalizma in jih voditi v vsakdanjih borbah za izboljšanje delavskih razmer v smislu Leonove okrožnice in za borbo proti krščanstvu sovražnim silam.

Sedaj se je šele začelo bistriti v krščansko-socialističnih delavskih vrstah. Kaj pomeni za delavstvo strokovna združitev in opredelitev v posamezne strokovne skupine? Po strokovnih skupinah in s strokovno združitvijo ali organizacijo je delavstvu odprta pot in polje za študiranje in presojanje razmer v industrijski stroki, v kateri je zaposleno. Samo tu ima delavstvo priliko razgleda celotnega dejanskega življenja v stroki. V strokovni organizaciji je mogoče preценjevati gospodarsko stanje in gibanje podjetij vsake stroke in zase zahtevati oni del iz dela izvirajočih dobrin, ki je človeku potreben za dostojno in stanu primerno življenje.

Vršiti dobro in prav te težke naloge je prvobitni cilj in smoter JSZ. Ona je v prvi vrsti socialno-gospodarska organizacija delavskega stanu, ki si prizadeva preusmeriti sedanje socialno in gospodarsko življenje — to je kapitalizem — v smer kršč. socializma — to je v nov družabni in gospodarski red.

Jugoslovanska strokovna zveza pa s svojim delom ne služi samo gnotnemu izboljšanju položaja delavcev ozir. delavskih stanov, temveč služi v prvi vrsti Bogu s tem, da hoče, naj se vrši Njegova volja v vsem človeškem življenju in delovanju. Jugoslov. strok. zveza to hoče, zato tudi v tem smislu deluje. Bog, katerega lastnina je vse vidno in nevidno in katerega hčere in

sinovi smo tudi vsi ljudje, hoče, da vsi le po delu uživamo Njegove dobrine, ki jih je dal na razpolago vsem. — Človeška prosta volja pa je rodila sebičnost, pohlep, požrešnost, napuh, samoljubje, brezsrčnost do bližnjega, ki pomeni obenem brezbriznost do Boga. To pa vodi v izkoriščanje dela in delavcev v korist kapitalistov, v korist posameznih industrijskih podjetnikov, veletrgovine in bankirjev. Delavstvu pustijo le ostanke in malorabne odpadke. A še te si mora zaslužiti z žuljavimi rokami in z znojnimi lici. Na ta način se je božji blagoslov: »V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh« spremenil v kletev delavstva v sedanjem kapitalističnem sistemu: »V potu svojega obraza stradaš kruha.« Naša dolžnost pa je, da vršimo božjo voljo in da z vsemi močmi privedemo do veljave božje postave.

S svojim delom pa služi Jugoslovanska strokovna zveza tudi na najboljši način narodu in državi. Ljudsko nezadovoljstvo se najraje obrača proti vodjem države, ki zanemarjajo svojo dolžnost, skrbeti za družabni in gospodarski red. Tu opozarja in pomaga Jugoslovanska strokovna zveza povsod, kjer je nered. Vsa prizadevanja za izboljšanje delavskih razmer so tudi prizadevanja za pravi socialni red in mir v državi. To naše delo pa ni bučno in pobarvano z vsemogočimi patriotičnimi barvami in našminkano z raznimi parfumi, samo da se na zunaj sveti. Ne, to ni za nas. Za nas velja: **Narodu in domovini resno, odkritosrčno in iskreno delo, ki naj pripomore k blagostanju delovnega ljudstva in s tem k sreči vsega naroda in države.** Morda nas ravno zaradi tega mnogi odklanjajo in nas ravno zaradi tega marsikdo ne more ali pa le noče razumeti.

Bratje in sestre! Danes sprejemate blagoslovljeno zastavo, ki naj vas vodi na temelju krščanskih socialnih nauk in načel v življenju in v boju za vaše po delu pridobljene, pa še ne prejete pravice. Znamenje na zastavi — križ

in kladivo — naj vam bo vsakdanji opomin, da ostanete do poslednjega diha zvesti nalogi, organizaciji in načelom Jugoslovanske strokovne zveze.

Križ je pri kristjanih znamenje trpljenja in zmage resnice in pravice. Kladivo pa priča, da je delavčeva last in pravica v delu, v katerem ima delavec tudi svojo pravico do veljave v družbi, do oblasti v njej in vobče do stanu odgovarjajočega življenja. Delavska last in oblast v delu je tako ogromna, da vzdržuje kulturo in blagostanje narodov.

Mi krščansko-socialistični delavci s ponosom občutimo in poudarjamo, da je bil Kristus, naš Učitelj in Odrešenik, tudi delavec, ki si je z delom služil svoj kruh. Delavci so bili tudi Njegovi učenci in apostoli, ki so z Učnikovimi nauki osvojili tedanji poganski svet. Ne mogotci in bogataši, temveč delavci so zanesli v svet krščansko kulturo in nauk o pravičnosti in ljubezni. Tako upamo tudi mi, ki hočemo delati po istem nauku, v znamenju križa priti do svojih ciljev. To pa je pot trudov in naporov, pot dela in železne vztrajnosti. Pa če treba — tudi pot neizogibnih žrtev.

Naj se pred nami odpirajo peklen-ska vrata in naj nam pretijo s poginom. Mi se ne bojimo, ker vemo, da je resnica in pravica na naši strani. Mi trdno verujemo, da nam bo v našem delu pomagal tudi Bog, ako bomo tudi sami storili vse, kar je potrebno za osvoboditev dela iz kapitalistične sužnosti. Zato pa: **Le vkup, le vkup uboga gmajna!** In kvišku srca z zaupanjem v Boga in v svoje lastno prizadevanje!

Zastava pa, okoli katere se zbira-mo, naj nam bo vidno znamenje naše duhovne skupnosti, našega dela in naših skupnih nazorov v borbi za boljše delavske razmere, za delavsko pravo in za osvoboditev iz sužnosti častilcev zlatega teleta, v zmagoviti borbi Jugoslovanske strokovne zveze.

Obljubimo si ob prvi naši zastavi, da bomo ostali zvesti naši skupnosti in načelom vsikdar in povsod, tudi tedaj, ako bi na katerikoli način izginila vidna znamenja te skupnosti.

Bratje, tesno se združimo,
Pojmo vnetega srca!
Svetu glasno naznanimo,
Da smo enega duha!

K zmagi prapor naš se vije,
V varstvu Matere Marije;
Njemu ne preti propast,
Delu veje v slavo, v čast!

Govor je večkrat prekinilo navdušeno pritrdjevanje vseh navzočih. Na koncu pa so se ponovili klici Jožetu Gostinčarju in JSZ.

Nato je govoril tov. Jožko Jurač iz Celja. Njegov govor je bil namenjen kot pozdrav jeseniškim tovarišem in njihove-mu praporu. V imenu vsega v JSZ organiziranega delavstva jih je pozival k še bolj neodjenljivi borbi za krščansko socialistična načela in za JSZ. Ostro je grajal nasprotnike krščanskega delavstva, ki mu ne dovolijo niti zborovati pod streho doma, ki so ga zgradili največ delavci sami s svojimi žuljavimi rokami. Vendar bo prišel dan, ko bodo tudi te od železa razjedene in žuljave roke govorile in trdo pribijale. Ob strani jim bodo stale vse organizirane množice kršč. delavstva širom naše slovenske domovine. Jeseniški tovariši in vsi imejmo zavest, da smo z današnjim dnevom še bolj tesno povezani med seboj vsi, ki se priznavamo pod znamenje križa in kladiva.

Tov. Lojze Pukšič je zaključil zbor s pozivom, da se odpošlje z njega pozdravno pismo sivolasemu tov. Jožetu Gostinčarju, Krščanski strokovni internacionali in Krščanski kovinarski internacionali. Soglasno in z navdušenjem sprejeto.

Popoldansko razvedrilo

V popoldanskem soncu se je po kosilu razvila prisrčna delavska zabava v starem domu med zvoki ubranih komadov, katere so neumorno svirali naši tovariši godei. Tovariši so si pripovedovali in se vzpodbujali k novemu delu. Mnogi so morali že kmalu z vlaki in avtobusi domov. Vsi pa so bili veseli nad lepo uspešno prazno in poživljeni — pa potrjeni v veri za zmago JSZ.

Delu slava, delu čast!

Miklavški viničarji so zborovali

Sv. Miklavž, 16. avg.

V nedeljo, 15. avgusta se je vršil pri nas 16. redni občni zbor tukajšnje skupine viničarjev. Vkljub slabemu vremenu, je viničarsko delavstvo napolnilo dvorano. Po izčrpnih poročilih odbora je povzel besedo zastopnik Stokovne zveze viničarjev iz Ljutomerja tov. Košnik, ki je v jedrnatem polurnem govoru orisal delo zveze v preteklem letu za pravice viničarjev ter poudarjal, da je glavna krivda, ako se nismo dosegli enega in drugega, na viničarjih samih, ker se premalo zavedajo pomena in potrebe strokovne organizacije. Govoril je nadalje, o pomenu in nujni potrebi službene stalnosti, o uredbi o minimalnih mezdah, ter o izvedbi bolniškega in starostnega zavarovanja za viničarsko delavstvo. Izvedba tega bi koristila v gnotnem in moralnem oziru viničarjem in vinogradnikom. Govornik je žel za svoja res lepa izvajanja splošno odobravanje. Za njim se je oglašil k besedi navzoči predsednik Ljutomerske skupine tov. Andrej Mir, ki je na kratko podčrtal misli predgovornika, ter dodal, da je mnogo kriva za slab viničarski položaj nesloga med viničarji, katere nam več škoduje, kakor vsi najslabši delodajalci. Tov. Rozman, član odbora naše skupine je pa kritiziral delo zaupnikov tukajšnje podružnice Kmetijske zveze, ki vabijo tudi viničarje v svojo organizacijo, oziroma jih kar zapisujejo med svoje člane. Viničarji spadajo le v viničarsko organizacijo, le kot organizacija pa smo vselej pripravljeni iti ramo ob ramo v borbo za pravice, ki se tičejo nas kot viničarjev in poljedelskih delavcev in njih kot kmetov in posestnikov.

Po volitvah, pri katerih je bil izvoljen v celoti stari odbor, z namestniki, nadzorstvom in zaupniki vred, je tajnik Kosič prečital resolucijo, ki jo je občni zbor sprejel in odobril ter se bode poslala na merodajna mesta. Glasi se:

Resolucija.

Organizirani viničarji Ljutomerske skupine, ki tvorimo z drugimi 16 podružnicami Stokovno zvezo viničarjev, zakonito predstavnik viničarskega delavstva v štajerskem delu Dravske banovine — ugotavljamo:

1. Zadnja leta sem postajajo viničarski kraji na splošno preobjudeni. Ob stalnem naraščanju viničarskih družin, čimdalje bolj primanjkuje viničarskih služb in se širi brezposelnost. Pri javnih delih se pa prav pogosto jemljejo v delo kmečki sinovi, ki »rabijo« zaslužek za svoje »potrebe«, dočim revni viničarji, družinski očetje, ne dobijo prilike za službo za potrebni kruh svojim otrokom.

2. Nadaljna posledica preobjudenosti in brezposelnosti je znižanje mezd, oziroma se le-te ne morejo dvigniti na višino, potrebno za dostojno preživljanje viničarskih družin, in vedno hujša konkurenca med starejšimi in mlajšimi viničarji za viničarske službe. Prečesto mlajše viničarske družine s pomočjo egoistično usmerjenih vinogradniških delodajalcev odvzamejo službo starejšim viničarjem, kateri potem po 30—40 letih viničarskega službovanja s preseljevanjem gospodarsko in moralno propadajo.

Da se viničarskemu delavstvu odpo-more, predlagamo in zahtevamo, naj se čimprej uzakoni oblastim že poslani predlog o »Službeni stalnosti viničarjev«. S tem bi bil rešen že del starostnega zavarovanja.

Mlajšim viničarskim družinam naj se nudijo možnosti eksistence na druge načine, kakor: a) z redno zaposlitvijo pri javnih delih, v kolikor je to največ mogoče. — b) z deli na državnih posestvih. Pri nabiranju delavcev za sezonska dela v Franciji in Nemčiji, naj se jemlje v poštev tudi viničarsko delavstvo. — c) da

se ustanavljajo industrijski obrati tudi po viničarskih krajih, kjer so za to dani pogoji. S tem bi se zaposlilo odvisno viničarsko delavstvo; radi zmanjšanja brezposelnosti, bi se tudi dvignile sedaj tako skrajno nizke mezdne viničarjev. Nadalje nujno zahtevamo, da se tudi za viničarsko in poljedelsko delavstvo čimprej, gotovo pa pred potekom prihodnje zime, določijo najmanjše mezdne.

Vinogradništvo je zadnja leta sem vsled zmanjšane produkcije pridelka že prebolelo krizo. Vino je možno prodati in tudi cene so se precej dvignile. Iz teh razlogov so nekateri, sicer zelo redki, vinogradniki že letos zvišali mezde svojim

Viničarji

Iz centrale. Obveščamo vse skupine in plačilnice, da se bo vršil v nedeljo, dne 5. septembra 1937, ob 9. dopoldne v dvorani Katoliškega doma v Ljutomeru 17. redni občni zbor »Stokovne zveze viničarjev«. — Ob 10. bo nato viničarsko zborovanje. Dnevni red: 1. Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. — 2. Poročilo načelstva. — 3. Poročilo nadzorstva. — 4. Sprememba poslovnika »Podpornega sklada«. — 5. Poročilo zastopnika JSZ. — 6. Volitev novega načelstva in nadzorstva. — 7. Predlogi, sklepi, služajnosti. — Na občnem zboru in na zborovanju bodo govorili delavski zastopniki

Lesno delavstvo

Škofja Loka. Sestanek naše skupine se je vršil 8. t. m. v gostilni pri »Plevnici«. Za centralo je poročal tov. Grošelj, ki je razložil bansko uredbo o najmanjših mezdah. Pojasnil je stališče, ki ga je zavzela Jugoslovanska strokovna zveza do zakona o najmanjših mezdah in odločno zahtevo, da se mezdne ne smejo nikjer predpisati pod 3 dinarje.

Pri nas uredba ne nudi dosti, ker plače moških že sedaj presegajo uredbo. Plače lesnih delavcev pa so v Škofji Loki slabše od plač lesnih delavcev po lesnih obratih drugod. Zato smo na sestanku sklenili, da zavoljo velikega porasta cen življenjskih potrebščin ponovno zahtevamo preko JSZ, da podjetje zboljša naše plače in jih izenači s plačami delavcev v drugih podjetjih. Ker so tudi cene lesa v zadnjem času porasle, upamo, da bo podjetje priznalo upravičenost našega predloga in naše upravičene zahteve sprejelo.

Zastopnik centrale nam je dalje po-lagal na srce potrebo delavske strokovne organizacije, ker prav novi »socialni« zakoni nas nujno silijo, da smo organizirani. To smo navzoči prav razumeli in obljubili, da bomo pridobili nove člane naši skupini in vestno vršili dolžnosti do organizacije.

Stahovica. V nedeljo 15. avgusta smo imeli prepotreben sestanek. Saj vemo, da nam je potrebna organizacija. Tudi to vemo, da je največ zaupanja vredna naša JSZ. Vendar pa se nabere včasih toliko težav, da je potrebno, da pridemo skupaj, da obravnavamo te težave v delavskem kolektivu in da se v tej delavski skupnosti tudi poučimo, poživimo; da v tej delavski skupnosti določimo nadaljnja pota in da si končno v tej skupnosti damo drug drugemu korajžje, da bomo neustrašeno stopali po poti, ki smo si jo sami določili.

Pri nas je še vedno odprto staro vprašanje: Zboljšati plače. To vprašanje je postalo pa še bolj pereče, ker se vse draži. Toda podjetje pravi, da ni tako in odklanja vsako zvišanje. Tudi to vprašanje se je moralo rešiti. Delavska skupnost je soglasno sklenila, da gremo na-prej.

Ne le pri nas, tudi pri tovariših sosedih, ki se dan na dan nažro bele zemlje, so težave. Dela je nekoliko premalo, nekaj tovarišev in tovarišice je še brez dela, med temi takih, ki imajo devet lačnih kljunov v hiši. Pa smo se takole zmedli: Mi vsi skupaj tvorimo eno samo proletarsko družino. Vemo, da pridemo mi zadnji v poštev, da bi rešili tudi vprašanje lačnih kljunov. Toda družba molči. Za njo je merodajen le dobiček. Drugi, ki bi morali delati drugače, grede isto pot. Zato mora to vprašanje rešiti zopet tisti, ki najmanj ima in ki najbolj trpi: proletarec. Pa smo dejali: Ena proletarska družina smo. Torej napravimo po proletarsko. Od svojega borpnega koščka bomo odstopili še borno drobnico za naše tovariše. In prav je tako. Na sestanku smo ugotovili, da ne bodo sedanje najmanjše mezdne rešile delavskega vprašanja. Še bolj bo zmešano. Delavstvo bo zopet postavljeno pred eno in edino resnico: Delavske zadeve bodo le

viničarjem; večina pa še vedno noče o zvišanju ničesar slišati; celo z odpustom iz službe grozijo »predržežem«, ki so si dovolili prositi za zvišanje. Vsled tega je dolžnost oblasti, katerih naloga je predvsem, ščititi slabše pred močnejšimi, da tudi za viničarje določijo najmanjše mezde. Vinogradniki, ki bi radi izredno slabega gospodarskega položaja zaenkrat še nikakor ne zmogli zvišati mezd, pa naj nudijo svojim viničarjem kot začasno nadomestilo brezplačno več deputatne zemlje.

Resno opozarjamo oblasti, naj začno še pravočasno in učinkovito z reševanjem viničarskega vprašanja, kajti organizirani viničarji odklanjamo vsako odgovornost za posledice, ki se bodo nujno rodile, ako se viničarskemu delavstvu ne bo na vse možne načine pomagalo iz bede, v katere brezno vedno bolj drvi.

iz Ljubljane in iz Maribora. — Vse veljane skupine in plačilnice so dolžne, da pošljejo svoje delegate, kateri naj se poslužijo nedeljske vozne karte s pravico polovične vožnje. — Morebitne predloge je treba poslati načelstvu vsaj 10 dni prej. Podrobnejša navodila dobe skupine v okrožnici. — Vse viničarje, može in žene, pa tudi drugo delavstvo iz bližnjih župnij vabimo, da se udeležijo občnega zbora, posebej pa še delavskega zborovanja. — Sklicuje in vabi načelstvo »Stokovne zveze viničarjev« v Ljutomeru.

takrat dobro rešene, če jih bo reševalo delavstvo samo. Kaj takega premore le organizirano delavstvo. Zato smo sklenili, da bomo delavsko organizacijo razširili in poglobili. Sklenili smo pa tudi to, da se bomo večkrat skupaj sestajali, da bo v nas rastla še bolj delavska zavest in smisel za delavsko skupnost.

Tekstilno delavstvo

Kranj. V nedeljo, 22. t. m. se bo vršil ob 9. dopoldne v moški obednici Delavskega doma sestanek tekstilnega delavstva. Sestanek se bosta udeležila načelnik JSZ tov. Srečko Zumer in tov. Fajfar Tone. Udeležimo se tega sestanka prav vsi, da s tem pokažemo, da kranjsko delavstvo znova pristopa v strokovno organizacijo. Vsak naj o tem obvesti tudi tiste, ki še stojijo izven našega pokreta, ter naj jih skuša pripeljati na sestanek. Le na ta način bo rasla moč naše organizacije. Bodimo opretni, ker bliža se čas, ko bo veljavnost kolektivne pogodbe potekla. Do tistega časa vrnimo vse svoje sile v to, da se vsak posamezni delavec organizira. Zadosti preizkušnji imamo iz preteklosti, zato naj nam bodo šola za bodočnost.

Opekarsko delavstvo

Rače pri Framu. Prejšnjo soboto je bil napovedan sestanek opekarskega delavstva, katerega se jih je tudi precej udeležilo. O potrebi delavske enotnosti je govoril tov. Rozman Peter. Delavci so si izvolili nov zaupniški odbor. Očividno pa to ni šlo v račun nekaterim, ki bi v tej opekarni pač rajši videli rdečo organizacijo. To samo nekateri iz »preteklosti«, delavstvo pa to barvo in organizacijo odklanja. Zato ni nič čudno, ako se je med govorom tajnika JSZ naenkrat začelo zunanji pri nekomo oblaščiti in da je soproga obratovodje sama prišla klicat delavce, naj gredo opeko pokrivat. Čeprav ni bilo na nebu niti enega oblačka in so bili delavci že v svojem prostem času po šihu. Ni strahu tovariši! Tudi tu se mora res začeti jasniiti, ker dovolj je bilo dosedaj tavanja v meglenosti delavske neenotnosti in marksističnih demagogij. Samo široka usta, brez smotrenih dejanj ni dovolj. — Tudi to ni res, da je bilo tistih 12.000 din, ki jih je v Mariboru poveril tajnik rdečih, porabljenih za podporo v lanskem tekstilni stavki. Ta delavski denar je bil porabljen letos, stavka pa je bila lani. Nekoga sedaj zebe za oči in bi rad še v kalnem ribaril, zato spušča med delavstvo v Račah take vesti, samo z namenom, da se ne bi organizirali v krščanski socialistični JSZ.

Pragersko. Sestanek opekarskih delavcev, kateri je bil prejšnji teden, je pokazal, da se je zavest tega delavstva dokaj dvignila in da organizacija JSZ tu stoji povsem trdno. O potrebi strokovne organizacije je govoril tov. Rozman Peter. Ni dovolj, če je delavec član samo na papirju. Svojo organiziranost in tovarištvo mora z zgledom izkazovati tudi privatno pri delu in povsod. To mora predvsem vsak krščanski strokovničar, da bo to, kar izpovedujemo, postalo tudi praktično življenje in s tem zboljšanje, za katerega se borimo.

Skupina kovinarjev JSZ v Kamniku

bo priredila

blagoslovitev in razvitje prapora v nedeljo, 29. avgusta v Kamniku

V soboto 28. avgusta: Ob 21 podok-nica kumici.

V nedeljo 29. avgusta: Ob pol 9 zbiranje v Mestnem parku; sprejem gostov. Ob 9 sv. maša v farni cerkvi. Ljudsko petje z godbo. Po sv. maši »blagoslovitev in zabijanje žeblice v prapor pred cerkvi. Sprevod v Mestni park. Zborovanje. Govorijo: tov. Žumer Srečko, Franc-ka Bergantova in dr. Andrej Gosar. — Popoldne razvedrilo v Mestnem parku.

Sodeluje mengeška godba.

Vstopnine ni.

II. Izseljenski kongres

V ponedeljek, 23. avgusta, bo v Ljubljani II. izseljenski kongres. Na tem kongresu se bodo polagali temelji za slovensko izseljensko zbornico. Tedaj ustanovo, ki bo imela skrb za kulturno, versko, socialno in gospodarsko življenje našega življa, ki je odšel v tujino.

To delo je dosedaj že v veliki meri vršila Rafaelova družba, vendar je treba, da bi se to delo vršilo še bolj sistematično in organizirano. V nedeljo, 22. avgusta, se bodo izseljenci zbrali na Brezjah, kjer jih bodo sprejeli cerkveni in državni funkcionarji. Vseh izseljencev bo okrog 800, in sicer bodo prišli iz Belgije, Holandije, Francije in Nemčije. Dalje bodo prišli izseljenci tudi iz Egipta, iz Južne in Severne Amerike in iz Kanade.

Naj bi II. izseljenski kongres žel kar največ praktičnih sadov za naše izseljence tako tu doma, kakor tudi med njimi samimi v tujini.

Obvestila

Vevče. Blagoslovitev in razvitja prapora v Kamniku se bomo udeležili v čim večjem številu. Kdor ima kolo, naj gre s kolesom. Da bomo skupaj vozili, naj se gotovo čimprej javi kateremukoli odborniku skupine. Kdor ne bi šel s kolesom, naj se tudi javi odboru, da preskrbimo avtobus. Prijavite se v čim večjem številu! — Odbor.

Zagorje. V nedeljo, 22. avgusta se bo vršil važen članski sestanek ob 9. uri dopoldne v Zadržnem domu. O mezd-nem gibanju bo poročal tovariš iz centrale. Skrbite, da bo udeležba polnoštevilna. — Opozarjamo tudi vse člane, ki nameravajo iti k razvitju prapora v Kamnik, da se do tega sestanka odločijo in se prijavijo odboru. Vabimo zlasti vse kolesarje. — Odbor.

Iz naših krajev

Količevo. — Zadnjič smo v »Delavski Pravici« prosili gg. pri »Našem listu«, ki izhaja v Grobljah, naj bodo tako dobri in naj še naprej pišejo tako zabavne članke v svoj list. Gg. pri »Našem listu«, so našo prošnjo uslišali. Vedno eno in isto; to-krat že desetič. — Ker se gg. pri »Našem listu« mučijo že 10 mesecev, in so dali iz sebe vse, kar znajo, smo jim sedaj Količevci priskočili na pomoč in smo napravili lov na komuniste, katerih je baje na Količevem polno. Vsaj tako piše »Naš list«. Zato smo organizirali vse delavstvo in smo šli te zveri lovit od hiše do hiše. Kar sapo nam je zaprlo, ko smo jih našli ravno pri njihovem delu. Pomislite: celo te zveri so se sklanjale nad »Naš list« in se smejale člankom na delavski strani v »Našem listu«.

Le škoda, da nismo imeli s sabo klešč, kakršne imajo v Ljubljani. Če bi imeli te klešče pri sebi, bi čisto gotovo te zveri danes na Količevem več ne živele in gg. pri »Našem listu« bi bili za vedno rešeni vseh muk, ki jih zdaj trpijo zaradi teh zveri. Ker pa nismo imeli pri sebi teh klešč, pa te zveri še živijo in bodo imeli gg. pri »Našem listu« še mnogo truda, da jih bodo ukrotili.

Prav bi bilo in čas je že, da bi »Naš list« postal tak, kakor se spodobi hiši, v kateri izhaja in rokam, katere ga urejajo.

Uradno poročilo o smrti patriarha Varnave

Po sporočilu AA. objavljamo: Ker so se ob smrti patriarha Varnave razširili glasovi, da je smrt Nj. Sv. patriarha posledica zastrupljenja, je upravnik mesta Belgrad odredil, da se zbera zdravniške izjave vseh zdravnikov, ki so zdravili Njegov Svetost in da se na podlagi teh zdravniških sodb ugotovi dejansko stanje in uvede zakoniti postopek.

Z nalogom upravnika mesta Belgrada Pov. št. 198 z dne 2. avgusta 1937 se je odredilo, da se zdravnik dr. Aleksander Ignjatovski, dr. Lazar Stanojevič, dr. Dimitrije Antič, vseučiliški profesorji, in dr. Andra Nikolič, šef živčnega oddelka, dr. Nikolajević, dr. Rudolf Kobal, sanitetni brigadni general, dr. Zdravko Nizeitič, šef očesnega oddelka, dr. Aleksander Vukovala, primarij splošne drž. bolnišnice in dr. Simeon Popov, ki jih je sam sveti sinod naprosil, da so zdravili pokojnega patriarha Varnavo, takoj pokličejo na upravo mesta in da tu pred oblastjo pisмено izjavijo:

1. Za kakšno boleznijo je bolehal pokojni patriarh Varnava.
2. Kaj je bil vzrok njegove smrti.
3. Ali so ugotovili, da je pokojni patriarh Varnava kdaj imel isto ali podobno bolezen, in ali je zadnja bolezen bila v vzročni zvezi z boleznimi prejšnjih let.
4. Ali je šlo za kakšno zastrupljenje in kakšne vrste, in posebej:
 - a) prehranitvenega značaja zaradi pokvarjene hrane, ali
 - b) avtointoksikacija kot posledica strupov v organizmu zaradi obolenosti raznih organov, ali
 - c) je bilo pa namernega značaja.
5. Ako je bilo namerno zastrupljenje, na podlagi česa se to sklepa in s čim in kako se je izvršilo.

6. Ako je obstajal sum kakšnega namernega zastrupljenja, da izjavijo, zakaj niso stvari prijavili pristojni oblasti.

7. Da izjavijo na osnovi poteka in značaja bolezni, ali je pokojni patriarh Varnava umrl naravne smrti, ali je pa smrt nastopila kot posledica namernega zastrupljenja.

Gori navedeni zdravniki so dolžni takoj po obvestilu o tem nalogu dati zahtevano izjavo.

Ta nalog upravnika mesta Belgrada so sporočili v podpis vsem gori navedenim zdravnikom izvesti Nižetiča in Popova, ki se mudita izven Belgrada.

Dne 2. avgusta dopoldne so se sestali podpisani zdravniki in so dali upravniku mesta Belgrada tole pisμένο izjavo:

Glede na nalog upravnika mesta Belgrada Pov. št. 198 z dne 2. avgusta 1937, si usojamo tole odgovoriti na zadana vprašanja:

ad 1. Nj. Sv. blagopokojni patriarh Varnava je bolehal za alimentarno zastrupitvijo prebavnih organov z reperkusijo na centralni živčni sistem.

ad 2. Neposredni vzrok smrti je bilo obojestransko vnetje pljuč in slabo srce.

ad 3. Ta obolenost ni v neposredni vzročni zvezi z njegovimi prejšnjimi boleznimi, toda glede na to, da je Nj. svetost prej večkrat bolehal na obolelih organov za prebavo, se more domnevati, trebušna in črevesna obolenja.

ad 4. Zastrupitev je nastopila po prehranitveni poti, iz anamnestičnih podatkov se pa ni moglo sklepati na kakšno namerno zastrupitev in tudi ni bilo suma za to.

ad 5. Odgovor na točko 5. je že v točki 4.

ad 6. Kakor se vidi iz točke 4., ni bilo suma za namerno zastrupitev in zato nismo stvari prijavili.

ad 7. Odgovor na točko 7. je že vsebovan v prejšnjih točkah.

Belgrad, 2. avgusta 1937.

Univ. prof. A. Ignjatovski l. r., dr. Nikolajević, l. r., profesor Antič l. r., sanitetni brigadni general dr. Rudolf Kobal l. r., dr. Laza Stanojevič l. r., univ. prof., dr. Andra Nikolič l. r., šef živčnega oddelka, dr. Aleksander Vukovala l. r., šef notranjega oddelka.

Razen tega je na zahtevo prof. Ignjatovskega, ki je zdravil pokojnega patriarha Varnavo, da se prouči in dožene možnost namerne zastrupitve, centralni higienski zavod, ki mu je prof. Ignjatovski osebno izročil 17. julija izbljuvek Nj. Svetosti v količini 50 kubičnih cm, izvršil vse strokovne preglede in analize in navaja v svojem poročilu glede kemijske proučitve zastran kovinskih strupov, da je bila preiskava kovinskih strupov, ki nastanejo v obliki oborin žveplovodika, negativna. Poročilo izključuje tudi prisotnost arzena. V filtratu so po izločitvi žveplovodika preiskali tudi vse ostale kovinske strupe in je rezultat negativen. Za pregled zastran izparivajočih strupov se je vzelo 10 kubičnih cm tekočine. Po destilaciji se je ugotovil s splošnimi reakcijami formalin.

Z detrakcijo se je ugotovila navzo-

Doma in po svetu

Z dopusta se je vrnil predsednik vlade dr. Stojadinović v Belgrad, da spet prevzame svoje posle. Na belgrajski postaji ga je v imenu celokupne vlade pozdravil dr. Korošec s sledečim nagovorom:

Gospod predsednik! Vračate se z počitka na delo. Vaš počitek je bil kratak. Zaslužili ste daljšega. Toda vi hočete biti, ker so nasprotniki svoj boj potencirali do maksima, zdaj med nami v naši sredi. Mi smo zelo veseli in zadovoljni, da je naš voditelj spet med nami. Vi nam dajete cilj, smer in pogum. Mi vam zato obljublamo zvestobo in vdanost in se hočemo čvrsto zgrniti okoli našega voditelja. Živel naš voditelj in naš predsednik!

Zatem ga je pozdravil še belgrajski podžupan in podpredsednik belgrajske organizacije JRZ, nakar je spregovoril predsednik vlade tele besede:

Dragi prijatelji! Najlepše se vam zahvalim za ta prisrčni in topli sprejem. Ta sprejem, vaša borbenost in vaša zvestoba naši stranki in njenim načelom, mi daje novih moči, da nadaljujem delo naprej po zastavljeni poti v blagor kralja, naroda in vse naše velike in zedinjene domovine. Še enkrat: hvala in živeli!

»Borba proti konkordatu se je končala,« tako je izjavil na konferenci JRZ v Novem Sadu prosvetni minister Stošović. JRZ se ne bo umaknila za nobeno ceno. Saj vsi vemo, da borba ni bila naperjena toliko proti samemu konkordatu, kolikor proti vladi dr. Stojadinoviča in proti JRZ. Nasprotniki so imeli namen na ta način vreči sedanjo vlado, ker jo

nost 2,7% formaldehida, kar ustreza 6,75% formalina. Ker je pa formalin sredstvo za konzerviranje in hkratu strup, je laboratorij zahteval preko prof. Ignjatovskega te-le podatke: ali se ga je kaj dodalo za konzerviranje tekočine. Prof. Ignjatovski je izjavil, da je dodal formalin in da ga zmerom v praksi uporablja za ohranitev materiala.

Zaradi bakteriološke preiskave zastran zastrupljenosti izbljuvka so v kemično-bakteriološkem oddelku centralnega higienskega zavoda napravili na živilih poskuse, in sicer s tekočino izbljuvka, ki ga je prof. Ignjatovski dal kemijskemu oddelku. Napravili so tri različne poskuse z izbljuvkom in eno kontrolno preizkušnjo samo z raztopino formalina iste koncentracije, ki je bila dodana izbljuvku po poročilu g. Ignjatovskega za ohranitev materiala.

Na podlagi teh proučevanj je bakteriološko-epidemiološki oddelk centralnega higienskega zavoda dal tole izjavo:

Na temelju gori navedenih izsledkov mislimo, da poslana tekočina Pov. kem. št. 9 z dne 23. julija v stanju, v katerem se je ta dan in pozneje nahajala, ne vsebuje nikakih strupenih elementov, ki bi se mogli dokazati na živilih, v gori navedenih dozah. Dokazan je samo formalin, ki se je pred preizkušnjo nalašč dodal tekočini v svrhu konzerviranja.

To so rezultati, do katerih je prišla s svojim dosedanjim proučevanjem uprava mesta Beograda in ki jih daje javnosti na znanje.

Iz uprave mesta Beograda II, št. 3967.

drugače dve leti niso mogli. Njihov boj pa se je nazadnje usmeril naravnost proti vsem: proti državi, proti Jugoslaviji, proti katoliški in proti pravoslavni cerkvi.

Svoje gasilsko organizacijo, popolnoma nezavisno in brez zveze z edino zakonito Zvezo gasilskih zajednic kr. Jugoslavije, so proglasili hrvatski gasilci zadnjo nedeljo v Zagrebu. Vršiti bi se imel kongres jugoslovanskih gasilcev. Hrvati pa so v navzočnosti inozemskih zastopnikov odklonili sodelovanje, odložili s svojih uniform vse znake jugoslovanskih gasilcev, se proglasili za sestaven del hrvatskega narodnega gibanja pod vodstvom dr. Mačka, s katerim tudi »hrvatsko gasilstvo stoji in pade.« Takoj nato je odstopil zvezni starešina in še dva odbornika. Kongres jugoslovanskih gasilcev se je sicer vršil, a brez hrvatskih zastopnikov. V sprevodu je nato korakalo 5000 hrvatskih gasilcev v uniformah, dočim se gasilci od drugod spreveda niso udeležili, čeprav jih je mnogo prišlo v Zagreb (iz Slovenije okoli 4000).

6 milijonov dinarjev bo stala palača poštne hranilnice v Sarajevu. Do jeseni bo že zgrajena.

Notranje ministrstvo je izdalo poziv na vse prebivalstvo Jugoslavije, naj ne naseda raznim lažnim vestem, katere trošijo nasprotniki sedanje vlade o vseh mogočih neresničnih stvareh in dogodkih. Oblasti imajo strog nalog vsakega raznašalca takih vesti trdo prijeti.

Francoski ministrski predsednik je dal listom izjavo, da želi Francija sodelovati z vsako jugoslovansko vlado na temelju starega francosko-jugoslovanskega prijateljstva in svrhu okrepiťe miru in reda v Evropi.

Pravi krvavi ples se je začel na Daljnem vzhodu. Japonska letala so bombardirala kitajske dele velikega mesta Šanghaja, ker se kitajske čete nočejo od tam umakniti, kakor so to zahtevali japonski generali. Kitajske redne čete skušajo preprečiti izkrcaње večjega števila japonskih čet. Razvijajo se v prvi vrsti topniški in letalski boji.

Lastne naprave za izdelovanje podmornic si izgrajuje Turčija s pomočjo Kruppovih tovarov.

Tudi Romunija hoče imeti svojo vojno mornarico. Zgradila si bo tudi vojno pristanišče ob Črnem morju.

Ruski letalec Levanjevski se je s 35 tonskim letalom podal na 6750 km dolgo pot iz Moskve čez severni tečaj v severno Ameriko. Med potjo pa se je morala pripetiti nesreča, ker letalec ni prispel na cilj v 30 urah, kakor je napovedoval. Tudi radio-odajna postaja z letala se ne javi. Išče ga več letal in ledolomilec »Krasin«. S tem poletom so nameravali Rusi vzpostaviti redno zračno zvezo z Ameriko.

Arabci zahtevajo na vsak način svojo lastno neodvisno državo. Judom bi bili pripravljeni dopustiti v Palestini položaj posebne narodne manjšine. Odločno pa zavračajo angleški delitveni načrt. Tudi Francija se je oglasila in želi, da angleška vlada upošteva tudi njene predloge.

Mussolini je te dni ob času, ko so se razvijali vojaški manevri, imel na Siciliji več govorov. Povsod je poveljeval svoj fašistični režim, s katerim je stopila Italija v nov vek. Razglasil je, da se bo italijansko cesarstvo še povečalo in raz-

širilo. To bi pomenilo, da namerava in snuje Mussolini nove osvajačne pohode in vojne, podobne abesinski. Ob času manevrov so obiskale siciliske luke nemške in japonske vojne ladje.

Abesinski prestol je ponudil Mussolini bivšemu cesarju Haile Selasiju že parkrat, a je bil njegov predlog vedno odklonjen. Tako ponudbo je odklonil tudi bivši abesinski prestolonaslednik.

Italijanski manevri na Siciliji imajo znaten političen pomen glede na razgovore, ki se zadnje tedne pletejo med Anglijo in Italijo.

Izgnani nemški časnikarji so bili po poročilih angleškega časopisja voditelji nemške tajne policije (Gestapo) v Angliji. Njihov glavni namen je bil nadzorovati vse Nemce, ki bivajo v Angliji in zlasti Jude ter jih z raznimi grožnjami »pridobivati« za novo Nemčijo. Nemški režim je na ta izgon odgovoril z izgonom dopisnika »Timesa«, najuglednejšega angleškega lista. Vsi inozemski časnikarji, ki so v Berlinu, so v skupni izjavi odločno protestirali proti tako neupravičenim represalijam.

Jugoslovanski parnik »Plavnik« je Francova križarka »Canarias« v francoskih vodah ob severni Afriki ujela in ga peljala v špansko pristanišče Mellila. Poveljnika ladje so »aretirali«, 10 mornarjev zaprli kot talce, na parnik sam pa poslali vojaško posadko. Parnik so ves pregledali in ga šele po nekaj dneh pustili. Kakor morskopariji.

Tretjino vse letošnje kavne žetve bodo v Braziliji spet požgali ali pa pometali v morje. Tako mislijo preprečiti padec cene kave.

Ruska »čistka« je segla sedaj tudi v urade komunistične internacionale (Kominterne). Odstavljen je bil šef politbiroja (političnega urada), znani bolgarski komunist Dimitrov. Le-tega je ruski režim pred leti rešil iz nemške ječe, ko je bil med obtoženci za požig nemškega državnega zbora. Podoba je, da se je protirevolucionarna zarotniška miselnost zagrizla že prav v mozeg sovjetskega aparata. Zato se bo čistka gotovo še nekaj časa nadaljevala.

Mladina poroča

Celje. — Jutri v soboto, dne 21. avgusta, si bosta za vedno obljubila zvestobo naša najagilnejša, tovariš Joško Jurač in tovarišica Angela Ulagova. Člani in članice celjske KDM želimo, naj ju Bog za njuno veliko ljubezen, ki sta jo kot fant in dekle gojila do nas, ob njunem novem ognjišču tisočero poplača! Kot pomladno, sveže jutro naj bo vajin zakon! — Vsi.

Delavska pravica

Izšla vsak četrtek popoldne, v slučaju praznika dan prej. Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22/1. Oglasi po ceniku. Telefon 2265. Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1.— • Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrti leta Din 18.—, za pol leta Din 28.—, za celo leto Din 48.—; za inozemstvo stane mesečno Din 7.—

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Lombardo Peter • Izdaja za konzorcij Delavske Pravice: S. Zumer • Za jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čač

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

Ivan je delal v rudniku, ko je bil ta možak nadzornik. Zdaj je pustil službo in moral je imeti že osem križev. Tudi v nedeljski šoli sta učila skupaj. A Ivan že več kot dve leti ni bil v šoli, še manj pa v cerkvi, razen kadar je imel god. Na to zdaj ni mislil. Obujal si je prijetne spomine na tega starega moža. Zlasti mu je bilo v zabavo, ko se je spomnil neke nedelje. Tisto nedeljo je imel Humphrey nagovor na šolarje po poku. Prekrasno jutro je v Ivanu vzbujalo take spomine na lepe čase. Stari Humphrey je vedno in z vsakomer govoril v svojem domačem derbyhireskem narčju. Otrokom je bilo vedno v zabavo, kadar je možkežek vstopil na kateder za veliko biblijo. Nekateri starejši dečki so že poprej, preden je povedal številko, našli cerkveno pesem, ki si jo je izbral za tisti dan. Tisto nedeljo so peli pesem: »Kaj nalaga mi dolžnost.« Tako se je začela. S to sveto pesmijo je operiral v šoli, pri molitvi in z njo je otvarjal poslovne sestanke.

»Tako, tako.« je spregovoril tisto jutro, ko so otroci sedli. Glas mu je bil močan in gibek. »Dati vam ho-

čem lepo uganko. Le poslušajte!« Z obema rokama se je naslonil na odprto biblijo in sklonil glavo naprej. Njegov nos je bil velik in mesnat. Imel je drobne in svetle brke. Nosil je bodljikasto brado. »No torej...«

Zeleno je ko trava pa ni trava
in zelen cvet ima;
klasja nikdar ne prešteješ,
toliko ga na njem miglja.

Brez odmora je vprašal: »Kaj je to?«

»Košeničica,« je vzliknilo nekaj glasov. Stari Humphrey je pokazal, kako je vesel. »Veseli me, da ste uganili. Košeničica je to. Da. Povejte to uganko očetu in materi, ko pridete domov.«

Nato je jel pripovedovati kako zgodbo, ki jo je najpogosteje vzel iz biblije. Bila je navadno poučnega značaja. Drugačnih zgodb ni maral, pa če so bile še tako zanimive in prijetne.

Ivana je zopet zajela vsakdanjost in ustnice so se mu umirile. Obšlo ga je hrepenenje in mu zasijalo v očeh. Tisti nedeljski popoldnevi v nedeljski šoli so bili prekrasni. Poučeval je mlade deklice, stare osem do deset let. Ker so bile nedolžne, jih je imel rad in se čutil pri njih sproščeno. Kakor hitro pa so začele deklice šepetati med sabo in se hihitati nad tajnimi stvarmi, je Ivan že lahko prebil brez njih in ni nič več čutil v sebi tiste sproščenosti, kadar je bil pri njih.